

חלק ראשון

צמצום וקו כולל ב' פרקים

פרק א'

מבאר ענין הצמצום הא' שנצטמצם אור אין סוף ב"ה בכדי להאציל הנאצלים ולברוא הנבראים. ובו ה' ענינים:

א. לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות. ב. סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו. ג. צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית. ד. החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול. ה. לפי שאור אין סוף הוא בהשוואה, היה הצמצום ג"כ בהשוואה שהוא סוד העגול.

לפני הצמצום היה אין סוף ממלא כל המציאות

* (א) דע כי א טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, היה אופ עליון פשוט ג ממלא כל המציאות. ולא היה שום ז מקום פנוי בבחינת

אור פנימי

כלל. כי זה הכלל, כל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. וזכור זאת ואל תכשל. (ג) ולכאורה תמוה מאד, הלא המדובר כאן הוא בטרם שנבראו העולמות, וא"כ איזו מציאות ישנה כאן, אשר אור העליון צריך למלאותה. והענין הוא, כי כל העולמות וכל הנשמות שישנם והעתידים להבראות עם כל מקריהם עד לתכלית תיקונם, הנה הם כולם כבר כלולים בא"ס ב"ה, בכל תפארתם ובכל מלואם. באופן, שיש לנו להבחין ב' עיקרים בכללות המציאות שלפנינו. עיקר א': בבחינת מה שהם קבועים וקיימים בא"ס ב"ה בכל שלימותם ותפארתם. העיקר הב': כמות שהם ערוכים ומשתלשלים ומתחדשים לפנינו מאחר הצמצום הא', בחמשה העולמות המכונים: אדם קדמון, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כמ"ש להלן. וז"ש הרב, אשר אור העליון הנמשך מעצמותו ית', היה "ממלא את כל המציאות" דהיינו כללות המציאות שבעיקר הא', מבחינת מה שהם ערוכים וקיימים בא"ס ב"ה שמטרם הצמצום. ומשמיענו שאור העליון היה ממלא אותם לגמרי עד שלא נשאר בהם שום מקום פנוי, שיהיה אפשר להוסיף בהם שלימות ותיקון כל שהוא (ועי' היטב בהסת"פ כאן). (ד) פירוש כי בטרם שנבראו העולמות, שהיה אז רק א"ס ב"ה בלבד כנ"ל, לא היה

צריכים לזכור, שכל חכמת הקבלה מיוסדת על ענינים רוחניים, שאינם תופסים לא מקום ולא זמן, ואין העדר ותמורה נוהג בהם כל עיקר, וכל השינויים הנאמרים בחכמה הזאת, אין זאת אומרת שהבחינה הראשונה נעדרת, ומקבלת צורה אחרת, אלא השינוי האמור, הוא ענין תוספת הצורה לבד, וצורה הראשונה אינה זזה ממקומה. כי ההעדר וההשתנות המה מדרכי הגשמיים. וזהו כל הקושי למתחילים, כי תופסים הדברים בביטויים הגשמיים בגבולים של זמן ומקום חילוף ותמורה, אשר המחברים השתמשו בהם רק לסימנים בעלמא על שרשיהם העליונים. ולפיכך, אתאמץ לפרש כל מלה ומלה בצביונה הרוחני, המופשט ממקום ומזמן ומתמורה. ועל המעיינים מוטל, לחקוק היטב בזכרונם את פירוש המלות ההן, כי אי אפשר לחזור עליהן בכל פעם. (א) צורת הזמן הרוחני נתבאר היטב לקמן בהסתכלות פנימית בסופו בד"ה עוד. (ב) היינו האור המתפשט מעצמות הבורא יתברך. ודע, שכל השמות והתוארים הבאים בחכמת הקבלה, אינם ח"ו בעצמות הבורא ית', אלא רק באור המתפשט מעצמותו ית', אמנם בעצמותו ית', אין לנו שום מלה והגה

* עץ חיים שער א' ענף ב'.

ה אויר ריקניו וחלל, אלא היה הכל ממולא מן אור א"ס פשוט שהוא, ולא היה לו לא בחינת ראש ולא בחינת סוף, אלא הכל היה א' פשוט י שוה בהשוואה א', והוא הנקרא כ אור א"ס.

אור פנימי

אלא שהחומר הזה, הוא המודד את גדלותו ושיעור קומתו של כל נאצל, ושל כל פרצוף, וכל ספירה. שהרי התפשטות אור העליון מן המאציל היא ודאי בלי שיעור ומידה, אלא רק הנאצל הוא העושה שיעור על השפע מכח עצמו, מפאת היותו מקבל לא פחות ולא יותר מכפי שיעור חשקו ורצונו לקבל, שזו היא אמת המידה הנוהגת ברוחניות, משום, שאין ענין הכפיה נוהג שם, והכל תלוי ברצון. ולפיכך אנו מכנים את "הרצון לקבל" הזה, שהוא כלי קבלה של הנאצל. והוא נבחן לבחינת החומר שלו, שמחמתו יצא מכלל מאציל להקרא בשם נאצל, מטעם היותו מוגדר במין חומר כזה, שאינו מצוי במאציל אף משהו ח"ו, כי הרצון לקבל אינו נוהג ח"ו במאציל בהחלט, שהרי ממי יקבל, והבן. ולהלן נבאר, שיש בחומר הזה ד' מדרגות, מקטנות עד גדלות הקבלה, שהמדרגה הרביעית, שהיא בחינת גדלות הקבלה, המצויה על שלימותה רק בא"ס, מטרם שנבראו העולמות, הנה רק עליה נעשה סוד הצמצום. ויתבאר להלן, כי נתרוקנה מכל שפע שהיה לה מיחס א"ס, ונשארה בבחינת "חלל" פנוי. וזו היא כוונת הרב באמרו, מטרם שנברא העולם, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה שם בחינת "חלל" הפנוי הזה, כמבואר. (ז) כלומר שאין כלל מה להוסיף עליו על-ידי מעשה התחתונים.

(ח) ענין ראש וסוף יתבאר להלן.

(ט) פירוש, שאין בו מדרגות של קטן וגדול, אלא הכל שוה כמ"ש לקמן.

(י) כלומר שאין שם זכות ועביות, שהמדרגות נערכות ונבחנות על ידיהן. כי הבחנות אלו נתהוו בעולמות רק עם חידוש הצמצום, שיתבאר להלן.

(כ) ויש להקשות, כיון שאין לנו שום השגה בא"ס, א"כ איך נדעהו בשם, שהרי כל

שם "מקום פנוי" דהיינו מקום חסרון, שיהיה ראוי לקבל בו בחינת תיקונים. כי אור העליון היה ממלא את המקום ההוא, שלא הניח מקום לתחתונים להתגדר בו להוסיף משהו על שלימותו. אלא רק בסיבת הצמצום שנעשה, כמ"ש להלן, נתחדש אז בחינת חסרון ונתהווה מקום פנוי לתיקונים. אבל כל תטעה שבמקום גשמי הספר מדבר. (ה) אין הכוונה על אויר גשמי ח"ו, אלא יש בחי' אור רוחני המכונה כן. כי הנה יש ב' בחינות אור בכל פרצוף שלם, המכונים אור דחכמה, ואור דחסדים: אור דחכמה הוא בחינת העצמות של הפרצוף, דהיינו בחינת החיות שבו. אור דחסדים הוא רק אור מלביש על אור החכמה שבפרצוף, היות ואור החכמה אינו יכול להתלבש בפרצוף אם לא יתלבש תחילה באור דחסדים. אמנם לעתים, כשהפרצופים המה בעת קטנות, אין בהם אלא אור דחסדים בלבד. ותדע שאור דחסדים זה, הוא מכונה בשם אויר או רוח, ובהיותו בפני עצמו בלי אור דחכמה, הוא מכונה בשם "אויר ריקני", כלומר שהוא ריקן מאור החכמה, ומצפה ע"כ שאור החכמה יתפשט בתוכו וימלאנו. ומשמיענו הרב, שטרם שנבראו העולמות, דהיינו בא"ס ב"ה, לא היתה בחינת אויר ריקני זה במציאות כלל, משום שאין שם חסרון משהו, כמבואר. (ו) כדי להסביר המלה הזאת, צריך שתדע מקודם מה היא מהותו של כלי רוחני. והוא, כי בהיות הנאצל מקבל את שפע חיותו מן המאציל, הנה בהכרח, שיש לו רצון והשתוקקות לקבל את שפעו זה ממנו ית', ותדע, אשר מדת הרצון וההשתוקקות הזו, היא כללות כל החומר שבנאצל. באופן, שכל מה שיש בנאצל זולת זה החומר, כבר אינו מיוחס לבחינת החומר שלו, אלא לבחינת השפע שלו שמקבל מן המאציל. ולא עוד,

סיבת הבריאה היתה כדי לגלות שמותיו וכינויו.
(ב) וכאשר עלה ברצונו הפשוט, לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים.
להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, אשר זאת היה סיבת
בריאת העולמות.

אור פנימי

שם מורה על השגה, אשר אנו משיגים בו על פי הוראתו ומשמעותו של אותו השם, כנודע. ואין לתרץ כי השם א"ס מורה רק על שלילת השגה, דא"כ היה לנו לכנותו בשם "בלתי מושג", והענין הוא, כי השם הזה מורה לנו את כל ההבחן שיש בין א"ס אל כל העולמות שמתחתיו, והוא כי בחינת הצמצום שנעשה אחר הא"ס, הנה בכל מקום שהכח הזה מתעורר הוא מצמצם שם את האור, שעל ידי זה מסתיימת ההארה ההיא ומגיעת לסופה. ולפיכך כל סוף וסיום, שישנו בכל הארה, ובכל פרצוף, אינו נמשך רק מכח הצמצום. ולא עוד אלא, שמסיבת הסוף וסיום ההוא יוצאים ומתחדשים כל ההווה ומילואיהן וכל מיני השינויים, שאך נמצאים בעולמות. ומתוך שענין הצמצום הזה אינו שם בא"ס, ע"כ, אין ענין סוף וסיום נוהג שם, וע"כ נקרא בשם "אין סוף", להורות, שאין שם בחינת סוף וסיום כל עיקר, ומובן עם זה, שהאור הזה, הוא פשוט ושוה בהשוואה א', כי זה תלוי בזה, כמ"ש.

ל) אין לתמוה, איך נבחן רצון בא"ס, הגבוה מכל רעיון, עד כדי לומר "עלה ברצונו הפשוט" וכו': כי תבין זה עם מה שנתבאר לעיל, שבהכרח נמצא בכל נאצל, רצון לקבל את שפעו מהמאציל, עש"ה. אלא שבא"ס ב"ה הוא "רצון פשוט" בסוד הוא ושמו אחד, כמ"ש בפד"א פ"א, וכן בדברי הרב לקמן. כי "האור" שבא"ס מכונה "הוא" ו"הרצון לקבל" שבא"ס מכונה "שמו", והם שניהם בסוד האחדות הפשוטה שאין פירוד כל שהוא ביניהם.

אמנם אל לדמות הפירוד והאחדות האמורים כאן, אל הפירוד והאחדות שבמושגים הגשמיים, הנפרדים על דרך

התנועה, בריחוק מקום ובקירוב מקום, כי המהות הרוחנית אינה תופסת מקום כל עיקר, כנודע. אמנם תדע שהפירוד ברוחניים אינו נעשה זולת על-ידי מקרה "שינוי צורה" בלבד. באופן, שאם דבר רוחני אחד קונה לו צורה נוספת המשונה מאותה הצורה שיש לו, הנה יצא לו הדבר הרוחני ההוא מבחינת "אחד" לשתי בחינות נבדלות, המתרחקות זו מזו על פי ההפכיות שיש באותן ב' צורות. וכמו שהמהויות הגשמיות מתרחקות ומתחברות זו בזו בדרך ריחוק מקום וקירוב מקום, כן המהויות הרוחניות, מובדלות ומתחברות על פי השתנות הצורה והשתוות הצורה, ששינוי הצורה מבדילן זו מזו, והשתוות הצורה מדביקותן זו בזו, וזכור זאת, כי זה הוא המפתח הראשון לחכמה.

ועתה תבין את סוד הוא ושמו אחד הנזכר לעיל, וענין האחדות הפשוטה שאנו מדייקים כל כך בא"ס ב"ה, כי האחדות הזו היא מפליאות כל יכלתו ית'. כי הנה נתבאר לעיל באו"פ (אות ו') ההבדל בין המאציל לנאצל שנתהווה מחמת הצורה של "הרצון לקבל" שישנה בנאצל ואינה במאציל, אשר מסיבת שינוי הצורה ההוא, נבדל הנאצל מהמאציל, וקנה לו שם בפני עצמו להקרא נאצל ולא מאציל, עש"ה.

ולפי המבואר הנה יש מקום לטעות ולחשוב, שאור א"ס המכונה "הוא", אינו דבוק לגמרי ה"ו בא"ס המכונה "שמו", דהיינו "הרצון לקבל" את השפע והאור הנקרא "הוא", שהרי אור העליון הנמשך מעצמותו ית' המכונה "הוא", הנה כל תכונתו רק להשפיע, ואין בו מצורת הרצון לקבל ולא כלום, כמבואר שם. משא"כ אין סוף

צמצום האור מסביבות נקודה האמצעית

(ג) והנה אז מ צמצם את עצמו א"ס : בנקודה האמצעית, אשר בו

אור פנימי

וז"ש הרב, כשעלה ברצונו הפשוט לברוא וכו'. עלה: פירושו שנתעלה בזיכוכ ודביקות ע"י שהקטין וצמצם את שיעור הרצון לקבל הטבוע בו כדי להשוות צורתו לאור העליון, ואע"פ שהרצון לקבל שבא"ס, הנקרא מלכות דא"ס או "שמו" כנ"ל, לא היה לו שום חסרון בדביקות עם אור העליון מחמת שינוי הצורה שבו, כאמור, עכ"ז קישט את עצמו להשוות צורתו אל אור העליון, ולהסתלק עכ"פ מגדלות הרצון לקבל הזה הנקרא בחי"ד שבו, כדי להדבק יותר באור העליון. כי קירוב הצורה עושה דביקות, כנ"ל ד"ה אמנם, וזהו שמתבטא במלת "עלה", כלומר, שעלתה המלכות דא"ס, שה"ס "הרצון הפשוט", ונתדבקה אל האור העליון, דהיינו שמיעטה את הרצון לקבל שלה, כמבואר.

וז"ש הרב, והנה אז צמצם את עצמו וכו': כי כבר נתבאר (לעיל אות ו'), שכל מידת שפעו ואורו ושיעור קומתו של הנאצל נמדדים בשיעור הרצון לקבל שיש בו, עש"ה, ולפיכך, מאחר שהמלכות דא"ס הנ"ל צמצמה את עצמה, ומיעטה את הרצון לקבל שבה, הנה ממילא הסתלק האור והשפע מחמת מיעוט הרצון. וזה הוא ענין הצמצום. אשר התעלות הרצון גרמה להסתלקות האור והשפע משם.

(ג) וזה תמוה לכאורה, דמאחר, שאין שם ראש וסוף, איך יש לך אמצע, ועוד, וכי בענין הגשמי התופס מקום אנו עוסקים ח"ו. והענין הוא, כי כבר נתבאר, אשר גם בא"ס ב"ה נבחנת בהכרח בחי' הרצון לקבל, אלא בסוד "רצון פשוט" שפירושו שאין בו הבחן מדרגות קטן וגדול כנ"ל, משום שהרצון לקבל שיש שם, אינו נבחן לבחינת שינוי צורה העושה איזה פירוד ח"ו, וע"כ אין בו שום פחיתות כלפי אור העליון. וצריך שתדע, שד' מדרגות מחויב אור העליון להתפשט

המכונה "שמו", שיש בו הרצון לקבל המשונה משום זה מן אור העליון, שאין בו ח"ו שום רצון לקבל, כמבואר, ונודע ששינוי הצורה עושה פירוד ח"ו. וזה משמיענו "הפד"א" והרב לקמן, שאינו כן ח"ו, אלא הוא ושמו אחד באחדות פשוטה, שאין ביניהם שום הבדל. ואע"פ שיש ביניהם: בין "הוא" ובין "שמו" איזה שינוי צורה בהכרח, כמבואר, מ"מ אין זה פועל שם כלל וכלל. ואע"פ שאין אנו מבינים זאת, מ"מ כן הוא בלי שום ספק. וע"ז אמרו, שבא"ס ב"ה לית שום מחשבה תפיסא ביה כלל וכלל, להיות ענין זה למעלה משכלנו (ההמשך בדיבור הסמוך).

(מ) פירוש, כבר ידעת סוד הוא ושמו אחד, שאע"פ שיש שינוי צורה בבחינת הרצון לקבל הכלול בא"ס ב"ה, מ"מ אין זה עושה שם שום הבדל בינו ובין אור העליון, אלא הם באחדות הפשוטה, ועם כל זה, נעשה ענין הצורה הזו האמורה לסיבה ולגורם לבריאת העולמות ולהוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכינויו, כדברי הרב כאן, אשר על-ידי בריאת העולמות והשתלשלותם עד לעוה"ז, שנעשתה ונתחדשה כאן אותה האפשרות של נתינת מקום לעבודה בתורה ובמצות, שלא על מנת "לקבל" אלא רק "להשפיע" נחת רוח ליוצר ב"ה, הנה אז מסוגלות הנשמות, להפך צורת הרצון לקבל שבהן המפרידן מן המאציל, לצורת רצון להשפיע, כלומר, לקבל מהמאציל כדי להשפיע נחת רוח לו. להיותו רוצה כן, כמו שכתבתי לקמן אות צ', עיין שם, שהוא השתוות הצורה עם המאציל, שנק' דביקות ויחוד, כנ"ל ד"ה אמנם, כי אז, כבר נתפשטו מצורת הרצון לקבל וקנו צורת הרצון להשפיע, שזו היא צורת המאציל עצמו. וכבר ידעת, כי השתוות הצורה עושה הרוחניים לאחד, וע"כ חוזרים אז העולמות לקדמותם, כמ"ש לפנינו.

אור פנימי

והתעוררות הנאצל, מכח עצמו, להיותו רוצה להשוות צורתו עם המאציל, כי על כן מתגבר ומתעורר לבחינת הרצון להשפיע, כמבואר. משא"כ ההתפשטות הא', שהוא אור דחכמה, הנה הוא נמשך ישר מהמאציל, ואין לנאצל שום חלק בהמשכתו, וע"כ הוא נעלה ממנו לאין ערוך, וע"כ "אור החכמה" נבחן שלא נכלל בו שינוי הצורה הזו של הרצון לקבל, לעצמותו וחיותו של הנאצל, ו"אור דחסדים" נבחן רק לבחינת אור של תקונים להשלמת הנאצל.

עתה תבין ד' בחינות והמדרגות המחויבות להמצא בכל נאצל כנ"ל. כי מתחילה מתפשט האור ויוצא מהמאציל כנ"ל בבחינת אור דחכמה, אשר "הרצון לקבל" בלבד כלול בו, וזו היא בחינה א'. ואחר כך מתגברת באור הזה בחינת הרצון להשפיע, וממשיך אור דחסדים כנ"ל, והתגברות זו נבחת לבחינה ב'. ואחר כך מתפשט אור דחסדים הזה התפשטות גדולה, שענינה יתבאר לקמן, וזו היא בחינה ג'. ואחר שיצאו ונתגלו ג' הבחינות הנ"ל במילואן, אז חוזר ומתעורר כח הרצון לקבל הכלול בהתפשטות א', וחוזר וממשיך אור החכמה. וזו היא תכלית השלימות של קביעות הרצון לקבל בפרצוף, להיותו נגלה בבחינת השתוקקות, כלומר, בשעה שלא היה אור החכמה בפרצוף אלא אור דחסדים, דהיינו אחר בחי' ג' הנ"ל, שהיתה לו לנאצל מציאות להשתוקק לקבלת אור החכמה, אשר ההשתוקקות הזו קובעת בו הרצון לקבל, ומשלימה לו כלי הקבלה, מה שלא היה כן בהתפשטות הא' (כנ"ל בד"ה וטעם החיוב ע"ש). ולפיכך, אין כלי הקבלה נשלמים, אלא בבחינה הד' הזאת, המכונה ג"כ התגברות ב', ואחר שלימותה של הבחינה ד' הזאת בא"ס ב"ה, נתהוו בה הצמצום, שפירושו הסתלקות הרצון לקבל מן בחינה הד' הזאת, שזה גרם להסתלקות אור א"ס ב"ה משם (כנ"ל דף ד' ד"ה וז"ש הרב והנה, עש"ה).

והנה נתבאר, ד' הבחינות המחויבות להמצא בכל נאצל, אשר בחינה א', מכונה התפשטות ראשונה או חכמה. ובחינה ב',

עד שמגלה בנאצל את הרצון לקבל הזה על שלימותו הקבועה וקיימת. וטעם החיוב של ד' המדרגות הוא, כי הרצון לקבל הנ"ל, הנה הוא נכלל תיכף עם התפשטות האור מהשורש, שהרי בזה נבחן, שיצא האור מהמאציל וקנה לו שם בפני עצמו, דהיינו התפשטות מהמאציל, וכל עוד, שלא נכלל בו שינוי הצורה הזו של הרצון לקבל, הנה ודאי, שעדיין בחינת מאציל הוא, ולא בחי' התפשטות הנעתקת ויוצאת מהמאציל. כי ברוחני לא יצויר שום הבדל, זולת ע"י שינוי צורה (כנ"ל אות ו' עיין שם, ועיין בהסתכלות פנימית כאן). אמנם כל כמה, שאין גילוי לרצון הזה מכח הנאצל גופיה, אינו עדיין קבוע בנאצל, כלומר, שהנאצל צריך להשתוקק לקבלת השפע, שאז נבחן, שנגלה הרצון לקבל מכח הנאצל גופיה. והנה ההשתוקקות הזו, אי אפשר שתהיה, אלא רק בעת שאין בו השפע, כי רק אז יתכן שישתוקק אחריו באופן שיתגלה בו מכווח עצמו "הרצון לקבל". ואז, נשלמים כלי הקבלה בקביעות. עוד אחת צריך שתדע, שכל התפשטות אור מהמאציל, כמו שהיא כלולה מבחינת רצון הקבלה כאמור, הנה היא מוכרחת להכלל גם כן מבחינת רצון להשפעה, שאם לא כן, היה המאציל והנאצל בבחינת הפכיות הצורה, שהוא פירוד גמור ח"ו, כי הפכיות הצורה היתה מרחיקה אותם זמ"ז כרחוק מזרח ממערב ולפיכך מוכרח כל אור המתפשט מהמאציל להכלל ג"כ מבחינת הרצון להשפיע, כדי שתהיה קרבת צורה בין המאציל לנאצל. ובשעה שמתגלה בנאצל הרצון להשפיע הזה, הנה נמשך לו אור גדול מהמאציל, המיוחס להתעוררות הרצון הזה, והאור הזה מכונה בכל מקום אור דחסדים. אמנם התפשטות הא' מהמאציל, אשר הרצון לקבל כלול בה כמבואר לעיל, היא נקראת בכל מקום אור דחכמה או אור העצמות. וזכור היטב, ב' מיני אורות הללו. ותדע, שהאור הב' שהוא אור דחסדים, שפל הרבה מהאור הא' שהוא אור דחכמה, משום שנמשך עם התגברות

באמצע ממש, וצמצם האור ההוא, ונתרחק אל ע צדדי סביבות הנקודה האמצעית.

החלל שנשאר אחר הצמצום היה עגול

(ד) ואז נשאר: פ מקום פנוי, ואויר, וחלל ריקני, מנקודה האמצעית ממש. והנה צ הצמצום הזה, היה בהשוואה א' בסביבות הנקודה האמצעית

אור פנימי

אות ל' ד"ה ולפי), וע"כ אין הכלי מגביל את האור שמחזיק, כלל, וע"כ האור שבו הוא בבחינת אין סוף. והנה נתבאר היטב סוד הנקודה האמצעית שבא"ס ב"ה, שאין המדובר ח"ו בבחינת מקום ושטח גשמי בשיעורים מוחשיים, אלא הבחינה הד' הכלולה בא"ס מכונה כן, על שם אחדותה הפשוטה עם האור העליון, כמבואר. ודבר הצמצום הנעשה בנקודה האמצעית הזאת כבר נתבאר לעיל אות מ' ד"ה וז"ש הרב עש"ה.

(ס) מרחק הרוחני נתבאר באות ל' ד"ה אמנם ע"ש. גם נתבאר שבא"ס ב"ה לא היה שום ריחוק ח"ו בין הנקודה האמצעית שה"ס הכלי ובין האור, ע"ש, אמנם אחר שצמצם האור מתוך הנקודה האמצעית, הנה נתגלה בזה, שינוי הצורה שבה מן האור, שהרי האור העליון אין בו מבחינת הרצון לקבל ולא כלום, אבל הנקודה היא בבחינת "רצון לקבל" המשונה מן האור כנ"ל, וכיון שנשתנתה צורתם זה מזה, הרי המה רחוקים זה מזה במידת ההפרש של השינוי הזה, כנ"ל, וז"ש הרב "ונתרחק" וכו'.

(ע) ד' הבחינות הנ"ל, מכונות גם ד' צדדים. ומשמיענו הרב, שאף על פי, שהצמצום לא היה אלא רק בנקודה האמצעית כנ"ל, שהיא בחינה ד', מ"מ נסתלק האור מכל ד' הבחינות, מטעם, שאין ענין מקצת נוהג ברוחני, וע"כ נסתלק גם מג' בחינות. (פ) כבר נתבאר לעיל באות ד' ובאות ה' ע"ש.

(צ) פירוש, בלי הבחן מדרגות של קטן וגדול. ואין להקשות, מאחר שכבר נגלה שינוי הצורה, שישנו בנקודה האמצעית על

מכונה התגברות ראשונה או בינה. ובחינה ג', מכונה התפשטות שניה או זעיר אנפין. ובחינה ד', מכונה התגברות שניה או מלכות. אשר ב' ההתפשטויות נבחנו לזכרים, להיותן בחינת השפע הנמשך מהמאציל: כי התפשטות א' היא שפע אור החכמה, והתפשטות ב' היא שפע אור דחסדים. וב' התגברויות, הן ב' נוקבין, להיותן בחינת התעוררות של הנאצל והתגברות הרצון מכה עצמו, אשר התגברות א' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון להשפיע", הנעשה שורש אל האור דחסדים כנ"ל. והתגברות ב' היא ההתעוררות שבנאצל אחר ה"רצון לקבל", הנעשה לבחינת כלי קבלה לפרצוף בכל השלימות הרצויה. והוא שנקרא בכל מקום בחינה ד'.

והנה בחינה ד' זו, היא הנקראת נקודה אמצעית שבא"ס ב"ה, ועליה כיוון הרב באמרו "צמצם את עצמו בנקודה אמצעית אשר בו". ונקראת כן, להיותה כלי הקבלה לאור א"ס ב"ה, שהוא בלי שיעור ובלי גבול כלל. וע"כ נבחת מציאותה כדוגמת נקודה בפנימיות ובאמצעו של האור ההוא, והאור מסבב אותה ודבוק בה סביב סביב עד אין שיעור. כי רק באופן זה יתכן שתחזיק אור עליון בלי מידה ובלי שיעור כלל, משא"כ בכלי הקבלה שמאחר הצמצום ולמטה, דהיינו בנאצלים התחתונים, אשר בהם נבחנו כלי הקבלה שמחזיקים אורם בפנימיותם ותוכיותם, כלומר, שדפנות הכלים שה"ס ד' הבחינות שבהם, המה עושים גבול ומידה על האור שבתוכם, והוא מפני העביות שבכלים, כמ"ש להלן, משא"כ בא"ס ב"ה, ששם האור והכלי באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד (כנ"ל

ריקנית ההיא, באופן שמקום החלל ההוא, היה ק עגול מכל סביבותיו

אור פנימי

הדביקות. ומהצד הב', אפשר לו להעמיק ולהגדיל את כלי הקבלה שלו עד אין סוף ואין תכלית, כי עתה אין צורת הקבלה עושה שום שינוי צורה, כי היא באה מתוך הרצון להשפיע. וע"ד שאמרו חז"ל (במסכת קידושין דף ז' ע"א), שבאדם חשוב, נתנה היא את כסף הקידושין ואמר הוא הרי את מקודשת לי, הרי זו מקודשת, ואע"פ שכתוב בתורה ונתן בידה, שהבעל מחויב ליתן את כסף הקידושין, מ"מ כיון שאדם חשוב הוא, הנה האי הנאה דמקבל מינה, זה חשוב כמו נתינה ממש, עש"ה. הרי, ש"הקבלה על מנת להשפיע", היא נתינה ולא קבלה. כי על כן אדם חשוב המקבל ממנה כסף, דומה, כמו שנותן לה כסף, והוי כמ"ש בתורה, ונתן בידה, מטעם שהוא מקבל רק כדי להשפיע נ"ר אל האשה, שתתכבד על ידי קבלתו. ונמצא לפי המבואר, שכל עיקר סיבת הצמצום היתה, רק לסיבת החשק לצורה החדשה של ה"קבלה על מנת להשפיע" העתידה להגלות על ידי בריאת העולמות (כנ"ל אות מ' ד"ה פירוש), אבל לא כלל משום איזו עביות שהרגיש בנקודה האמצעית, כי לא היו שם שום עביות ושום שינוי ח"ו כנ"ל, ולפיכך לא נעשתה הנקודה האמצעית לבחינת "סוף", מחמת הצמצום. ולפיכך לא יתכן כלל להבחין ענין קטן וגדול, וז"ש הרב שהצמצום היה בהשוואה גמורה.

ק) פירוש, כי בהכרח נעשתה פה איזו תמונה מחמת הצמצום, ואף על פי שהצמצום היה בהשוואה (כמבואר היטב בדבור הסמוך לעיל), ולא משום שינוי צורה, אמנם אחר הצמצום והסתלקות האור מאותה הנקודה האמצעית, הרי נגלה, שאין האור העליון ראוי להתדבק בה משום הצורה של גדלות הקבלה הנמצאת בה, וכיון שזה נגלה, הנה נפלה ממדרגה שהיתה לה בא"ס. וא"כ היא כבר חשובה לבחינת "סוף", שפירושו עביות כזו שאין למטה הימנה: כי על כן רק

ידי הסתלקות האור ממנה, א"כ בהכרח, שהוכרו משום זה גם המידות הקטנות, זו קטנה מזו, שבשינוי צורה בתוך ג' המדרגות הקודמות, אשר הבחינה הג' למשל זכה מהנקודה האמצעית, משום שמידת הרצון לקבל שבה היא פחותה יותר מבבחי' ד', וכן בחינה ב' היא זכה יותר מבחינה ג', כי מידת הרצון שבה פחותה יותר מבחינה ג', ובחינה א' היא זכה יותר מכולן, כי מידת הרצון לקבל שבה פחותה מכולן, וע"כ, שינוי צורתה אינו ניכר כמו בהן. הרי שיש כאן הבחן מדרגות של קטן וגדול, ואיך אומר הרב, שהצמצום היה בהשוואה א' בסביבות הנקודה. והתירוץ הוא, כי הצמצום לא עשה את הנקודה האמצעית לבחינת "סוף". כלומר, אם היה האור מסתלק מהנקודה מסיבת שינוי הצורה שיש בה, אז ודאי היתה נעשית משום זה לבחינת "סוף", שפירושו, הדרגא הפחותה ביותר שאין למטה הימנה בפחיתות, אשר אז יצא לנו להבחין גם כן, את ג' הבחינות הקודמות ליותר חשובות מהנקודה האמצעית, על דרך זו למעלה מזה. אכן לא היה כן, כי הצמצום לא נעשה מחמת שינוי הצורה שיש בנקודה, שזה לא יתכן, שהרי עדיין במלכות דא"ס אנו עוסקים, אשר שם אין שום שינוי צורה בינה לבין האור, שהם שניהם באחדות הפשוטה בסוד הוא ושמו אחד כנ"ל. אלא הצמצום נעשה, רק בסוד שעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות וכו' כנ"ל (אות מ' ד"ה פירוש, עיין שם), שפירושו, שחשק לאותה השואת הצורה, אשר עתידה להתגלות על ידי בריאת העולמות, דהיינו, צורת הקבלה על מנת להשפיע נ"ר ליוצר, שיש בזה מעלה יתירה מאד נעלה: כי מצד אחד, הוא השפעה גמורה, כי כל הרצון הוא, רק להשפיע נחת רוח ליוצר ב"ה ולא לצרכי עצמו כלום, ועל כן שוה צורתו לגמרי עם האור העליון של המאציל, ונמצא דבוק בו ית' בתכלית

בהשוואה גמורה, ולא היה בתמונת מרובע בעל זווית נצבת, לפי, שגם א"ס צמצם עצמו בבחינת עגול, בהשוואה א' מכל הצדדים.

לפי שאור אין סוף הוא בהשוואה, היה הצמצום ג"כ בהשוואה שהוא סוד העגול (ה) והסבה היתה, לפי שכיון שאור הא"ס שוה בהשוואה גמורה הוכרח ג"כ, שיצמצם עצמו בהשוואה א' מכל הצדדים, ולא שיצמצם עצמו מצד א' יותר משאר צדדים. ונדע בחכמת השיעור שאין תמונה כל כך שוה פממונת העיגול, משא"כ, ש בתמונת מרובע בעל זווית נצבת בולטת, וכך תמונת המשולש וכיוצא בשאר התמונות. וע"כ מוכרח הוא להיות צמצום הא"ס בבחינת עיגול.

אור פנימי

וכן שאר הבחינות, וא"כ אין כאן מעלה ומטה, ועד"ז ימין ושמאל. באופן, שאין ביניהן שום מעלה זה מזה, וכולן שוות בהשוואה אחת. והטעם, כבר נתבאר (בדיבור הסמוך) מפני שסיבת הצמצום לא היתה משום שינוי הצורה עש"ה. וזהו שמדייק הרב "עגול מכל סביבותיו בהשוואה גמורה", והבן. (ר) כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך. (ש) פירוש, אם היה שם הבחן מעלה ומטה ימין ושמאל, היה זה מתבאר בתמונת המרובע, שיש שם ד' הצדדים הללו, שהם הכינויים של ד' הבחינות הנ"ל. אמנם לא היה כן, אלא בתמונת העיגול, שאין בה הבחנות הללו, כנ"ל בדיבור הסמוך. (ת) מורה על מדרגה שיש בה רק ג' בחינות, שחסרה שם בחינה ד'. דהיינו ג' צדדים: מעלה, ימין, ושמאל. וחסר שם צד מטה וזה נקרא תמונת המשולש.

הנקודה האמצעית הזאת נשארה חלל פנוי ואינה ראויה עוד להתלבשות האור (כנ"ל) אות ו' ד"ה כדי), וג' הבחינות הקודמות במעלה ובזכות, עדיין הן ראויות להתלבשות האור בהן גם לאחר הצמצום. ועם כל זה ביארנו לעיל (בדיבור הסמוך) שלא נעשית לבחינת "סוף", מטעם הנ"ל ע"ש. וזהו שמדייק הרב ואומר "שמקום החלל ההוא היה עגול מכל סביבותיו", רוצה לומר, לא "סוף" ממש, אלא כמו הסוף שיש ב"תמונה עגולה", אשר סופה במרכזה. באופן, שתצויר לך את ד' הבחינות ההן, כמו ד' עיגולים זה בתוך זה כגלדי בצלים, שהעיגול המרכזי הוא בחינה ד', ואותה מקיפה בחינה ג', ואותה מקיפה בחינה ב', ואותה מקיפה בחינה א'. ובאופן זה, אין בחינת מעלה ומטה ימין ושמאל נבחנת ביניהם. כי בחינה א' למשל, שהיא בחציה הא' מקפת למעלה מכולן, בחציה הב' היא נמצאת מקפת למטה מכולן,

פרק ב'

מבאר אשר מאור א"ס ב"ה המשיך קו אור לעולמות, שנאצלו ונבראו
במקום החלל, שנצטמצם. ובו ה' ענינים:

- א. מן אין סוף המשיך קו אור לתוך החלל. ראש הקו נוגע באין סוף ולא סיומו.
ג. דרך הקו מתפשט אור אין סוף לעולמות. כל העולמות הם במקום החלל ההוא
שנצטמצם. ה. קודם הצמצום היה הוא ושמו אחד, ואין שכל יכול להשיגו.

מן אין סוף המשיך קו אור לתוך החלל

**(א) והנה אחר הצמצום הנ"ל, א אשר אז נשאר מקום החלל ואויר
פנוי וריקני באמצע אור הא"ס ממש כנ"ל, הנה כבר היה מקום שיוכלו
להיות שם הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים. ואז המשיך מן אור**

אור פנימי

החידוש הזה, שורה בעיקר על הכלי של
הנאצל, דהיינו בחינת ה"רצון לקבל" שישנו
בנאצל, שהרצון הזה, אע"פ שהוא רוחני,
מ"מ הוא ודאי חידוש צורה והוא "מקרה"
כי אינו נוהג בהכרח בעצמותו ית', מה שאין
כן באור שנתלבש בו שהוא אינו מחודש,
שהרי נמשך מעצמותו ית' בבחינת "יש מן
יש". ומכל מקום ענין הפעלת האור העליון
במידת הכלי, דהיינו בבחינת מה שהכלי
מתפעל ומקבל מהאור העליון, נופל עליו
ג"כ בחינת חידוש, שהוא "מקרה" בהכרח
כמובן, ותדע שכל החידושים והשתלשלות
המדרגות הנ"ל הנה המה עוסקים רק בערך
התפעלותו של הכלי וקבלתו מהאור העליון
כי זה לבד מקבל השינויים והריבויים. אמנם
האור כשהוא לעצמו, נמצא תמיד בבחינת
המנוחה המוחלטת, בהיותו מתפשט מעצמותו
ית'. והבן זה היטב ותזכור זה בהמשך כל
הלימוד בחכמה הזאת בכל מלה ומלה ממש.
ולפי המבואר תבין היטב, כי האור העליון
אינו פוסק מלהאיר לנאצלים אפילו לרגע,
ואינו נופל ח"ו תחת המקרה והחידוש, אלא,
שהוא במצב המנוחה המוחלטת, וכל ענין
הצמצום והסתלקות האור האמורים כאן,
אינם אמורים אלא רק בערך התפעלותו
וקבלתו של הכלי, דהיינו הנקודה האמצעית.
פירוש, אע"פ שהאור העליון לא פסק מלהאיר,
מ"מ הכלי לא קיבל עתה כלום מהארתו,
משום שמיעטה את עצמה, דהיינו שמיעט את

(א) אל תטעה לחשוב, שמפאת צמצום
האור מהנקודה האמצעית היה איזה שינוי
בא"ס ח"ו. כי אין העדר ותמורה ברוחניות,
ואין צריך לומר במקום הגבוה הזה (כנ"ל)
דף א' ד"ה צריכים עש"ה). אלא ענין
הצמצום האמור, נעשה למהות חדשה ונוספת
על א"ס ב"ה. באופן, שהא"ס ב"ה נשאר בכל
אחדותו הפשוטה כמו שהיה מטרם הצמצום,
בסוד הוא ושמו אחד, ודבר הצמצום הנעשה
על הנקודה האמצעית, מובן, ליציאת עולם
חדש, שמשם נסתלק האור ונשאר מקום חלל
זריק על דרך שנתבארו לעיל. ובמקום החלל
ההוא, נאצלו כל העולמות כולם כמ"ש לפנינו.

(ב) אין להבין ענין פעולה זו כמשמעותו
השטחית ע"ד פעולה אנושית, שמתחילה פעל
כך ואח"כ פעל בדרך אחרת ונסתלק מפעולה
ראשונה, כי אין לך הגשמה יותר גדולה
מזו, כי הוא יתברך אינו בעל מקרה ושינוי
ח"ו, וכמ"ש אני הויה לא שניתי וכו', ואע"פ
שאינן המדובר בעצמותו ית', אלא רק באור
המתפשט ממנו, מכל מקום, כיון שאין שינוי
ומקרה ותנועה בעצמותו ית' אלא שהוא
בעל מנוחה בהחלט, נמצא שמתחייב להיות
כך גם באורו המתפשט הימנו כל כמה שלא
הגיע לבחינת הנאצל, דהיינו, כל כמה שלא
הגיע לבחינת התלבשות בכלים, כי רק אז
יצא מכלל עצמותו ית' לבחינת הנאצל
המחודש והמקבל הימנו, וכבר ביארנו שכל

א"ס, קו א' ישר: מן האור העגול שלו מלמעלה למטה, ומשתלשל, ויורד תוך החלל ההוא.

אור פנימי

לפי מידת רצונו, כי לא ירצה יותר מהמידה ההיא, והבן היטב.
 ג) פירושה של תמונת העגול כבר נתבאר לעיל (פרק א' אות ק'), ומשמיענו בזה, שאפילו לאחר הצמצום נשאר האור העליון בתמונת העגול, שפירושו בלי הבחן מדרגות, וכל ד' הבחינות שוות אצלו במעלה (כנ"ל פרק א' אות ק'), והטעם הוא כמ"ש לעיל (בדיבור הסמוך), אשר ענין החידוש והמקרה אינם נוהגים ח"ו באור העליון, עש"ה, וכל אלו מיני ההתחדשות האמורים, אינם אלא יחסי הכלים בלבד.
 ד) אל תשכח שאין הכונה ח"ו במושגים המדומים במקום גשמי, אלא הזך ביותר מכונה בחינת מעלה, והעבה והגרוע ביותר מכונה בחינת מטה. וכנ"ל (פ"א אות ו') שכל מה שאפשר להבין בהתפשטות האור מהמאציל וכיאתו לבחינת נאצל, הוא בעיקר בבחינת חידוש של שינוי הצורה שישנו בנאצל, דהיינו, בחינת ה"רצון לקבל" שנתחדש בו, שאינו נמצא במאציל. ומחמת זה, נבחן הנאצל, שהוא רחוק, עב ושפל ותחתון כלפי המאציל, כי שינוי הצורה מהמאציל עושה כל אלו ומפרישו מבחינת המאציל לבחינת הנאצל. גם ידעת ששינוי הצורה הזאת, דהיינו ה"רצון לקבל", אינו נגלה בבת אחת, אלא שמתרקם לאט לאט, בסדר ד' בחינות, ונגמרת צורתו בתכלית הגדלות רק בבחינה הד'.
 ולפיכך יוצא לנו, כי כל שצורת הרצון לקבל שלו קלושה ביותר, דהיינו הבחינה הא' של ד' הבחינות, הרי היא נבחנת לקרובה יותר אל המאציל, והיא חשובה יותר וזכה יותר ועליונה יותר, כי שינוי הצורה שבה אינו כל כך גדול כמו ג' הבחינות שלאחריו. והבחינה הב', שהרצון שבה גדול מבחינה א', הרי היא נבחנת, לרחוקה מן המאציל

ה"רצון לקבל" שבה, דהיינו שלא לקבל בבחינה ד' שהיא נקודה אמצעית ממש, אלא רק בג' הבחינות הקודמות הנמצאות בה, שהרצון לקבל קלוש בהם, והרצון להשפיע שולט שם יותר (כנ"ל אות נ' ד"ה עתה תבין). באופן, שהאור העליון לא נתפעל כלל מן הצמצום, ולא שינה דרכו ח"ו, אלא ממש כמו שמאיר בא"ס ב"ה, כן מאיר גם בעת הצמצום ולאחר הצמצום, ובכל העולמות כולם ואפילו בעולם העשיה, בלי שום הפסק אפילו לרגע, אלא הכלים בעצמם, עושים את כל השינויים הללו, כי אינם מקבלים, אלא לפי מידתם, דהיינו "מידת הרצון לקבל" שבהם, כמבואר.
 ומהאמור תבין, אשר מ"ש הרב המשיך מן אור א"ס קו אחד, פירושו, אשר מקום החלל בעצמו, דהיינו, הכלי שנתרוקן מאור א"ס, הנה, הוא עצמו גרם להמשכת הקו מאור א"ס, מסיבת המיעוט, שנתחדש ב"רצון לקבל" שבו. כי שיעור מידת קבלתו עתה מאחר צמצום הבחינה ד' שלו, מכונה בשם קו, דהיינו בערך קבלתו הקודמת בבחינה ד' שמילא את המקום כולו, אבל עתה, שאין לה הרצון לקבל הגדול הזה, אלא רק ג' בחינות הרצון הקודמות, אשר הרצון לקבל קלוש בהן כנ"ל, נבחן כמו שהכלי הוא אינו מקבל יותר מאור א"ס אלא קו אחד של אור, וכל מקום הכלי נשאר ריק ופנוי מהאור, כי אין האור הדק הזה שמקבל עתה, מספיק למלאות כל מקומו של הכלי, שזה עלה לו מחמת חסרון דבחינה ד' שמיעטה אותו כנ"ל. ונתבאר, אשר האור העליון לא נפסק כלל מסיבת הצמצום, וכן לא נשתנה כלל שימשיך האור בבחינת קו אחד, אלא, כל השינוי הגדול הזה נעשה בסיבת כלי הקבלה שנתמעטו אשר עתה לא יוכלו לקבל מאור א"ס אלא שיעור קטן מאד הנקרא קו, דהיינו

ראש הקו נוגע באין סוף ולא סיומו
(ב) ה וראש העליון של הקו, נמשך מן הא"ס עצמו ונוגע בו, אמנם סיום הקו הזה ז למטה בסופו אינו נוגע באור א"ס.

דרך הקו מתפשט אור אין סוף לעולמות
(ג) ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ס למטה.

כל העולמות הם במקום החלל ההוא שנצטמצם
(ד) ובמקום החלל ההוא, ה האציל וברא, ויצר ועשה כל העולמות כולם.

קודם הצמצום היה הוא ושמו אחד, ואין שכל יכול להשיגו
*** (ה) ט קודם הד' עולמות אלו, היה הא"ס; הוא אחד ושמו אחד באחדות**

אור פנימי

שבשינוי הצורה דבחינה א' ניכר כל כך עד להפרידו מהמאציל, כנ"ל.
 (ז) למטה בסופו מורה על הבחינה הד', שהיא רחוקה יותר מכולם ותחתונה יותר מכולם, כנ"ל (פרק ב' אות ד'), שאינה מקבלת עתה את האור העליון, ונמצא שאינה נוגעת באור א"ס, אלא נפרדת הימנו.
 (ח) רומז בזה, לד' העולמות הנקראים: אצילות, בריאה, יצירה, ועשיה. שהם כוללים כל העולמות, שהם בפרטיות בלי מספר. וד' העולמות הללו, נמשכים מד' הבחינות הנ"ל: מבחינה א' אצילות, מבחינה ב' בריאה, מבחינה ג' יצירה, מבחינה ד' עשיה.
 (ט) שנקראים: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, כנ"ל (בדיבור הסמוך), אשר המה כוללים כל העולמות כולם, הנה קודם כל אלה, דהיינו מטרים הצמצום, לא היו ד' בחינות אלו נבחנות בזו למעלה מזו, כנ"ל (פרק ב' אות ד'), אלא בסוד האחדות הפשוטה כנ"ל (פ"א אות ל' ד"ה ולפי המבואר) בלי שום הבדל בין המדרגות ובין אור לכלי, אלא בסוד הוא ושמו אחד, כנ"ל עש"ה.

(י) "הוא" מורה על האור העליון, ושמו מורה על בחינת הרצון לקבל הנמצא בהכרח שם, כנ"ל (פ"א אות ל' ד"ה אין לתמוה עש"ה). "שמו" הוא בגי' "רצון", רומז על ה"רצון לקבל".

ביותר ועבה ביותר ושפלה ביותר ותחתונה ביותר מן הבחינה הראשונה, עד שהבחינה הד', היא רחוקה מהמאציל יותר מכולן, ועבה ושפלה ותחתונה יותר מכולן. וז"ש הרב שהקו נמשך, "מלמעלה למטה", דהיינו מבחינה ראשונה עד לבחינה הד' (ולא עד בכלל), שהיא התחתונה ביותר מכולן. וענין מעלה ומטה האמור, נתחדש עתה עם יציאת הקו, כי בטרם שהאיר הקו, דהיינו בשעת הצמצום, לא נבחן שם מעלה ומטה, כנ"ל (פ"א אות ק'), אלא אחר שקיבלה האור בבחינת קו לבד, שפירושו שלא קיבלה אותו בכל ד' הבחינות, רק על ג' בחינות ראשונות שבה לבד, ובחינה ד' נשארה חושך בלי אור, הנה רק עתה, נגלית בחינה ד' לבחינה שפלה ועבה ותחתונה, שעליה נערכות גם כן ג' הבחינות הקודמות לה בכמה שהן זכות וקרובות יותר אל המאציל, כנ"ל. משא"כ, בעת הצמצום, שנסתלק האור מכל ד' הבחינות בבת אחת, לא היה עוד ההכר הזה בין הבחינות, כנ"ל (פרק א' אות ק').

(ה) היינו בחינה ראשונה מד' הבחינות כנ"ל בדיבור הסמוך.

(ו) כי בחינה א', שהיא הראש העליון, היא הקרובה ביותר לא"ס, כלומר למאציל, וע"כ נחשבת כמו שנוגעת בו, כי אין הפרש

* שער מאמרי רו"ל שבת ד"ה ולהבין.

נפלא ונעלם ית', כ שאין כח אפילו במלאכים הקרובים אליו ואין להם השגה בא"ס ית', כי אין שום שכל נברא שיוכל להשיגו, להיות; אין לו מקום ולא גבול ולא שם.

אור פנימי

כ) כלומר, עתה לאחר שנבראו העולמות, אפילו המלאכים שהם הנבראים היותר קרובים ברוחניותם אין להם השגה בא"ס. (ל) כי בהיות שם בא"ס ב"ה סוד הוא ושמם אחד, ואין מקום וכלי ניכרים שם כל עיקר כמ"ש לעיל, לפיכך אין שכל נברא יכול להשיגו, כי אין השגה באור בלי כלי

